

Re-designista tuli hitti

Heikki Kivijärvi

Elina Saarinen

▲ Re-designissa esineet suunnitellaan uudestaan niin, että lähtökohdina ovat kierrätysmateriaalit. Tämä pöytä on pinnoitettu vanhoilla kirjan kansilla.

▲ "Tämä terassikaluste on tehty vanhoista kuormalavoista. Ne on hiottu, pesty ja maalattu. Istuimet on leikattu patjoista. Päällyys on Designer's Guildin kankaan rullanloppu. Alle on kiinnitetty pyörät, jotta kalustetta on helppo liikutella terassilla", Tuuli Ekholm kertoo.

Käytetyistä materiaaleista suunnitellut ja valmistetut huonekalut, vaatteet, laukut ja sisustusesineet kasvattavat suosiotaan. Pääkaupunkiseudun Kierrätyskeskus myi viime vuonna lähes kaksi tuhatta uusiomallisto Plan B:n tuotetta.

■ ELINA SAARINEN

Vanhan ompelukoneen kantolaukusta on saatu verhoilemalla ja maalaamalla valmistettua kaunis rahi. Laukun kansiosasta puolestaan on syntynyt tarjotin. Sarjakuvat päällystävät kulunutta arkkua ja dekkaripokkareiden kannot ruokapöytää.

Pääkaupunkiseudun Kierrätyskeskuksen myymälässä Espoon Nihtisillassa rekeissä on värikkäitä tunikoita, mekkoja ja paitoja, joiden kankaissa häivähtää mummolan pöytäliinasta tuttu kuosi.

Kierrätyskeskuksen oma Plan B -uusiomallisto käyttää kierrätysmateriaaleja ja vanhoja tuotteita kekseliäästi.

Kymmenen vuotta sitten perustetun Plan B -uusiomalliston suosiota ovat kasvattaneet viime vuonna avattu verkkokauppa sekä uudet tilat Espoon Nihtisillassa. Siellä on kunnan puu-

Elina Saarinen

verstas, verhoamo, maalaamo ja ompelimo sekä Pääkaupunki-seudun Kierrätyskeskuksen lajitteluterminaali, joka on ehtymätön materiaaliaitta. Terminaaliin tulee rullakoittain ja laatikoittain lahjoitettuja kodintekstiileitä, joiden joukosta Plan B:n vetäjä Tuuli Ekholm löytää aarteita.

”Dyökkailen lajittelussa ja löydän joskus ihania kankaita. Rullakosta saattaa pilkottaa joku ihana Metsovaaran tai Marimekon kangas, vanha pöytäliina tai verhot. Joskus ihmiset lahjoittavat jopa neitseellisiä pakkoja”, Ekholm kertoo.

Suunnitelmat uusiksi

Plan B kertoo nimensä mukaisesti suunnitteluprosessista, joka tehdään kierrätysmateriaalin ehdoilla.

”Suunnitelmat muuttuvat matkan varrella. Joskus olen löytänyt ihanan kankaan ja päättänyt, että teen siitä mekon. Melkein valmista vaatetta silittäessä tuleekin esiin jokin tahra. Sitten on vain mietittävä, miten sen peitän. Pöytäliinoissa on usein paljon tahroja. Siinä on venkslaamista, miten sen leikkaat. Tai kangas ei riitäkään. Silloin pitää luovia ja keksiä jotain muuta, tehdä vaikka meikkipussi tai laukku.”

Tahraiset tai reikäiset kankaat eivät välttämättä kelpaisi uudelleenkäyttöön edes ilmaiseksi, ellei niistä osattaisi suunnitella uusia, laadukkaita tuotteita. Sen takia Plan B alun perin perustettiin: jotta hyviä materiaaleja saataisiin uudelleenkäyttöön.

”Kun löytää 50 vuotta vanhoja Marimekon kankaita, laadun tuntee. Siitä kuuluu tietty ääni, kun sitä leikkaa. Nykykankaista näkee miltei läpi. Ennen tehtiin paitoja sataprosenttisesta villasta, nyt ne ovat akryyliä. Muodin kierto on mennyt sellaiseksi, ettei tarvitse tehdä hyvää, koska vaatteet ovat niin halpoja”, Ekholm huokaa.

Elina Saarinen

▲ ”Tämä juhlapaita on ommeltu Marimekon Lumimarja-satiinisidos-pöytäliinasta, johon joku oli joskus piirtänyt. Valkoiset langatkin ovat kierrätyslankaa. Ompelin tämän meille lahjoitetulla teollisuusompelukoneella, vanhalla Singerillä”, kertoo Tuuli Ekholm Plan B:stä.

▲ Näkykö tunikoissa ja mekoissa häivähdytuttua lakanaa tai verhoa? Vaatteet on ommeltu kierrätykseen lahjoitetuista kankaista.

Joonas Lumpeinen

Joonas Lumpeinen

Joonas Lumpeinen

▲ Kaunis kierrätyskangas muuttuu ompelijan käsissä vaikkapa mekoksi tai laukuksi kangaspalan ominaisuuksista riippuen.

Pääkaupunkiseudun Kierrätyskeskus jo 26 vuotta

Heikki Kivijärvi

▲ Pääkaupunkiseudun Kierrätyskeskuksella on oma uusiotuotemallisto Plan B, jota vetää ompelija Tuuli Ekholm. Hän suunnittelee kierrätystekstiileistä esimerkiksi tunikoita, mekkoja, paitoja ja laukuja.

Plan B on Pääkaupunkiseudun Kierrätyskeskuksen oma uusiomallisto. Malliston tavoitteena on vähentää jätteen määrää ja luoda vanhasta uutta. Plan B:n tuotteita voi ostaa Espoon Nihtisillan, Suomenojan ja Helsingin Itäkeskuksen myymälöistä sekä Kierrätyskeskuksen verkkokaupasta.

Myyntiin mahdollisesti tuottamaa voittoa ei tulouteta vaan se käytetään Pääkaupunkiseudun Kierrätyskeskuksen toiminnan pyörittämiseen.

Kierrätyskeskuksella on Helsingissä kolme, Espoossa kaksi ja Vantaalla yksi toimipiste.

Kierrätyskeskuksella on myös Kädentaitopalvelu Näprä, joka myy kierrätysmateriaaleista tehtyjä askartelutarvikkeita. Ilmaistukusta epäkaupalliset toimijat kuten koulut ja päiväkodit voivat noutaa askartelutavaroita maksutta. Viime vuonna pelkästään Nihtisillan myymälän ilmaistukusta jaettiin 20 tonnia askartelumateriaaleja, jotka olisivat muuten jääneet jätteeksi.

Vuonna 1990 perustetulla Pääkaupunkiseudun Kierrätyskeskuksella on kaksi päämäärää, kertoo ympäristövastaava **Ville Heinilä**.

Toinen päämäärä on työllistää pitkäaikaistyöttömiä ja muita vaikeassa työmarkkinatilanteessa olevia ihmisiä ja auttaa heitä eteenpäin. Viime vuonna Kierrätyskeskus työllisti kerralla yli 400 työntekijää.

Toinen päämäärä on ympäristötyö, jossa kierrätetään ja uudelleen käytetään tavaroita sekä järjestetään ympäristö- ja jäteaiheista neuvontaa ja koulutusta.

"Viime vuonna Kierrätyskeskuksen kautta uuden elämän sai 3,4 miljoonaa tavaraa. Kolmasosa niistä annettiin ilmaiseksi", Heinilä kertoo.

Kierrätyskeskus järjestää vuosittain noin 2 500 tuntia neuvontaa ja koulutusta, esimerkiksi päiväkodeille, kouluille, varhaiskasvattajille, yhdistyksille, taloyhtiöille ja tavallisille kaupunkilaisille sekä yrityksille, yhteisöille ja tapahtumille. HSY:kin ostaa Kierrätyskeskukselta jätehuoltoneuvontaa ostopalveluna.

Pääkaupunkiseudun Kierrätyskeskuksen omistavat Helsingin kaupunki, HSY, Espoon kaupunki ja Vantaan kaupunki sekä lukuisa joukko pieniä yhdistyksiä. ■

Plan B:n jokainen vaate on ainutkertainen ja yksilöllisesti suunniteltu.

”Nämä ovat yksittäiskappaleita, suomalaista käsityötä. Raha tulee kiertoon Suomeen eikä mene Bangladeshin hikipajoihin”, Ekholm sanoo.

Uusiutuotemallisto työllistää Pääkaupunkiseudun Kierrätyskeskuksen periaatteiden mukaisesti palkkatuella tai työkokeiluna työntekijöitä, joiden olisi muutoin vaikea löytää paikkaansa työmarkkinoilta. Siksi mallistokin muuttuu aina sen mukaan, kuka on päässyt suunnittelemaan ja toteuttamaan ideoitaan.

Kevätalvella kokoelmiin kuului esimerkiksi hauskoja eläintuoleja, joiden selkänoja oli muotoiltu ja maalattu pingviiniparis-kunnan tai possun hahmoon. Ne loihti **Elina Kovanen**, joka pääsi hyödyntämään re-designissä taidemaalarin ja pintakäsittelijän osaamistaan.

”Tämä työ oli minulle onnenpotku”, hän sanoo.

Viime vuonna Plan B:n mallistosta myytiin 1 900 tuotetta. Puolet myynnistä tuli vaatteista ja laukuista, mutta puuhuonekalut ja verhoillut huonekalut ovat kasvattaneet tasaisesti suosiotaan.

Kierrätyshuonekalut pääsivät valokeilaan syksyn Slush-messuilla. Tapahtuma kalustettiin Plan B:n valikoimista. Huomio kasvatti kierrätyshuonekalujen kysyntää.

”Saimme juuri tuoleja ja pöytiä Finnkinon neuvotteluhuoneisiin. 1930–50-lukujen *Kotiliesi*-lehden kansilla päällystetty pöytä meni Helsingin Messukeskukseen. Huonekalujen ja sisustus-

Elina Saarinen

▲ Plan B -tuotteita näytillä Espoon Nihtisillan myymälässä.

tuotteiden myynti on kasvanut koko ajan. Ehkä yksilöllisyys vetoaa nyt ihmisiin. Sekin voi vaikuttaa, että tuote on kierrätetty. Kunnostettu on kuitenkin ihan uuden veroinen”, Ekholm pohtii.

Ensi kesäksi Plan B aikoo avata pop-up-liikkeen jossakin Helsingin keskustassa tai kauppakeskuksessa. Uusiomallisto näkyy todennäköisesti myös syksyn Habitare-messuilla. ■

KIRJA-ARVIO

Kierrätyshuopa koristaa kotia

K ierrätystekstiileistä voi tehdä itse kauniita koreja, tyynyjä, kasveja ja muita sisustusesineitä. Kierrätä ja sisusta -kirja tarjoaa tähän yli kolmekymmentä ohjetta käsityöihmiselle.

Taito Uusimaa ry opettaa ihmisiä käyttämään kierrätystekstiilejä

hyödyksi. Taito Uusimaa ry kuuluu valtakunnalliseen käsi- ja taideteollisuusverkosto Taitojärjestöön. Se järjestää käsityökeskus- ja -koulutustoimintaa.

Yhdistys päätti koota käsityöohjeita kirjaksi. *Kierrätä ja sisusta* ilmestyi Tammen kustantamana huhtikuussa.

Kirjan on toimittanut yhdistyksen yritysneuvoja Tuula Nieminen. Ohjeita ovat kirjaan antaneet myös Marjo Vainio, Leena Leino sekä Leila Papinaho-Kangas. Kirjan taitosta ja ulkoasusta vastaa Suv Segercrantz ja valokuvista pääasiassa Laura Riihela.

”Osa ohjeista on testattu kursseillamme. Suosituimpia malleja ovat olleet punotut kierrätyshuopakorit sekä kehyskukkarot, jotka tehdään vaikkapa vanhasta villaneuleesta tai farkkukankaasta”, kertoo Taito Uusimaa ry:n toiminnanjohtaja Sari Kähönen.

Kirjan ohjeiden päämateriaali on Dafecor Oy:n valmistama kierrätyshuopa. Taitojärjestön yhdistykset myyvät huopaa käsityökeskuksiinsa ja nettisivuillaan, sillä se on osoittautunut helposti työstettäväksi ja jämäkäksi.

Huopa tehdään teollisuuden ylijäämäkankaista sekä pestyistä armeijan, pesuloiden, hyväntekeväisyysjärjestöjen ja kuluttajien poistotekstiileistä.

Käsityönikseissä kierrätyshuopaan on usein yhdistetty myös muita käytöstä poistettuja, kirpputoreilta tai mummolan vintiltä löydettyjä materiaaleja.

Kirjan ohjeiden toteuttaminen vaatii osaamista käsityö- ja ompelutekniikoista, mutta osa ohjeista luonnistuu kokemattomaltakin. Esimerkiksi Easy-kori valmistuu ilman ompelukonetta. Kiva idea on myös teettää kauniita pöytäliinoista laminoituja tarjottimia.

Aloitteleva käsityöharrastelija jää kaipaamaan sitä, että muutamasta vähän monimutkaisemmasta punonnasta olisi julkaistu opetusvideo vaikkapa YouTubessa tai yhdistyksen nettisivuilla www.taitouusimaa.fi. Innostuneimpia lohduttanee tieto, että yhdistys järjestää kirjan ohjeista kurssija ensi syksynä. ■